

Rada
Evropské unie

Brusel 29. září 2023
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2023/0338(NLE)

13540/23
ADD 5

ACP 88
WTO 144
COAFR 324
RELEX 1101

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	28. září 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2023) 562 final - ANNEX 5
Předmět:	PŘÍLOHA návrhu rozhodnutí Rady o uzavření Dohody o hospodářském partnerství mezi Keňskou republikou, členem Východoafrického společenství, na jedné straně a Evropskou unií na straně druhé jménem Evropské unie

Delegace nalezou v příloze dokument COM(2023) 562 final - ANNEX 5.

Příloha: COM(2023) 562 final - ANNEX 5

V Bruselu dne 28.9.2023
COM(2023) 562 final

ANNEX 5

PŘÍLOHA

návrhu rozhodnutí Rady

o uzavření Dohody o hospodářském partnerství mezi Keňskou republikou, členem Východoafrického společenství, na jedné straně a Evropskou unií na straně druhé jménem Evropské unie

OBCHOD A UDRŽITELNÝ ROZVOJ

ČLÁNEK 1

Souvislosti a cíle

1. Strany připomínají Agendu 21 a Deklaraci z Rio de Janeira o životním prostředí a rozvoji přijatou na konferenci Organizace spojených národů o životním prostředí a rozvoji konané v Rio de Janeiru ve dnech 3. až 14. června 1992, Johannesburgský plán provádění přijatý na Světovém summitu o udržitelném rozvoji v roce 2002, Deklaraci MOP o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci, přijatou Mezinárodní konferencí práce na jejím 97. zasedání konaném v Ženevě dne 10. června 2008 (dále jen „Deklarace MOP o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci“), výsledný dokument konference OSN o udržitelném rozvoji z roku 2012 s názvem „Budoucnost, jakou chceme“ potvrzený rezolucí Valného shromáždění OSN 66/288 ze dne 27. července 2012, rezoluci Valného shromáždění OSN 70/1 ze dne 25. září 2015 obsahující výsledný dokument nazvaný „Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 a 17 cílů udržitelného rozvoje“ (Agenda 2030) a Deklaraci o budoucnosti práce u příležitosti 100. výročí založení MOP, kterou přijala Mezinárodní konference práce na 108. zasedání konaném v Ženevě dne 21. června 2019.
2. Strany uznávají, že udržitelný rozvoj zahrnuje hospodářský a sociální rozvoj a ochranu životního prostředí, které spolu vzájemně souvisejí a vzájemně se posilují, a potvrzují svůj závazek podporovat rozvoj mezinárodního obchodu a investic způsobem, který přispívá k cíli udržitelného rozvoje.

3. Strany uznávají naléhavou potřebu zabývat se změnou klimatu, jak je uvedeno ve zvláštní zprávě Mezivládního panelu pro změnu klimatu s názvem „Globální oteplení o 1,5 °C“, jako příspěvek k hospodářským, sociálním a environmentálním cílům udržitelného rozvoje.

4. S ohledem na výše uvedené je cílem této přílohy posílit začlenění udržitelného rozvoje, zejména jeho pracovního¹ a environmentálního rozměru, do obchodních a investičních vztahů stran, mimo jiné posílením dialogu a spolupráce.

ČLÁNEK 2

Právo regulovat a úroveň ochrany

1. Strany uznávají právo každé strany určovat své politiky a priority v oblasti udržitelného rozvoje, stanovovat úroveň vnitrostátní ochrany životního prostředí a práce, kterou považuje za vhodnou, a přijímat nebo měnit příslušné právní předpisy a politiky. Tyto úrovně, právní předpisy a politiky musí být v souladu se závazkem každé strany dodržovat mezinárodně uznávané normy a dohody uvedené v této příloze.

2. Každá strana usiluje o zajištění toho, aby její příslušné právní předpisy a politiky poskytovaly a podporovaly vysokou úroveň ochrany životního prostředí a práce, a usiluje o zlepšení těchto úrovní, právních předpisů a politik.

¹ Pro účely této přílohy se výrazem „práce“ nebo „pracovní“ rozumí strategické cíle MOP v rámci agendy důstojné práce uvedené v Deklaraci MOP o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci.

3. Žádná ze stran neoslabí ani nesníží úroveň ochrany poskytované ve svých environmentálních nebo pracovněprávních předpisech se záměrem podpořit obchod nebo investice.
4. Žádná ze stran neupustí ani se jinak neodchýlí od svých environmentálních nebo pracovněprávních předpisů se záměrem podpořit obchod nebo investice, ani nenabídne, že tak učiní.
5. Strana nesmí nedostatečně účinně prosazovat své právní předpisy v oblasti životního prostředí nebo pracovněprávní předpisy svou setrvalou nebo opakující se činností či nečinností se záměrem podpořit obchod či investice.
6. Strany vzájemně uznávají rozvojové politiky a priority druhé strany, pokud jde o jejich obchodní a investiční ambice, v souladu s ustanoveními o zvláštním a rozdílném zacházení podle Dohody o WTO a v souladu se závazky každé strany dodržovat mezinárodně uznávané normy a dohody podle této přílohy.

ČLÁNEK 3

Vícestranné pracovní normy a dohody

1. Strany potvrzují svůj závazek podporovat rozvoj mezinárodního obchodu způsobem, který povede k důstojné práci pro všechny, jak je uvedeno v Deklaraci MOP o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci .

2. V souladu s ústavou MOP, přijatou jako část XIII Versailleské smlouvy, podepsané dne 28. června 1919, a Deklarací MOP o základních principech a právech v práci a jejími následnými opatřeními, které přijala Mezinárodní konference práce na svém 86. zasedání v Ženevě dne 18. června 1998 (Deklarace MOP o základních principech a právech v práci) a ve znění pozměněném na 110. zasedání v roce 2022, každá strana respektuje, prosazuje a provádí zásady týkající se základních práv v práci, jak jsou vymezeny v základních úmluvách MOP, konkrétně:

- a) svobodu sdružování a účinné uznání práva na kolektivní vyjednávání;
- b) odstranění všech forem nucené práce¹;
- c) skutečné zrušení dětské práce;
- d) odstranění diskriminace, pokud jde o zaměstnání a povolání, a
- e) bezpečné a zdravé pracovní prostředí.

3. Každá ze stran vynaloží neutuchající a soustavné úsilí o ratifikaci základních úmluv MOP, pokud tak již neučinily.

4. Strany si pravidelně vyměňují informace o své situaci a pokroku, pokud jde o ratifikaci úmluv nebo protokolů MOP, které MOP označila za aktuální.

¹ V této souvislosti strany zdůrazňují význam ratifikace protokolu z roku 2014 k Úmluvě o nucené práci, který byl přijat na 103. zasedání Generální konference Mezinárodní organizace práce v Ženevě dne 11. června 2014.

5. Každá strana účinně provádí příslušné úmluvy MOP, které partnerský stát EAC a členské státy Evropské unie ratifikovaly.
6. Strany připomínají Deklaraci MOP o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci a konstatují, že porušení základních zásad a práv při práci nelze uplatnit ani jinak využít jako legitimní komparativní výhodu a že pracovní normy by neměly být používány k protekcionistickým obchodním účelům.
7. Každá strana prostřednictvím svých právních předpisů a postupů podporuje agendu důstojné práce MOP, jak je stanovena v Deklaraci MOP o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci, zejména pokud jde o:
 - a) důstojné pracovní podmínky pro všechny, mimo jiné mzdy a výdělků, pracovní dobu, zlepšení sociálního zabezpečení, další pracovní podmínky a sociální ochranu;
 - b) sociální dialog o pracovních otázkách mezi pracovníky a zaměstnavateli a jejich příslušnými organizacemi a s příslušnými vládními orgány.
8. V souladu se svým závazkem podle MOP každá strana:
 - a) přijímá a provádí opatření a politiky týkající se pracovních podmínek, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně odškodnění v případě pracovního úrazu nebo nemoci z povolání;
 - b) udržuje účinný systém inspekce práce.

9. Strany spolupracují na posílení své spolupráce v obchodních aspektech pracovněprávních politik a opatření, podle potřeby na dvoustranné, regionální a mezinárodní úrovni, včetně MOP.

Tato spolupráce může mimo jiné zahrnovat:

- a) provádění základních, prioritních a dalších aktuálních úmluv MOP;
- b) důstojnou práci, včetně provázanosti mezi obchodem a plnou a produktivní zaměstnaností, změnami na trhu práce, základními pracovními normami, důstojnou prací v globálních dodavatelských řetězcích, sociální ochranou a sociálním začleněním, sociálním dialogem a rovností žen a mužů;
- c) dopad pracovního práva a norem na obchod a investice a dopad obchodních a investičních právních předpisů na pracovní sílu.

10. Strany při určování oblastí spolupráce a při provádění spolupráce náležitě zvaží názory zástupců pracovníků, zaměstnavatelů a organizací občanské společnosti.

ČLÁNEK 4

Obchod a rovnost žen a mužů

1. Strany uznávají, že inkluzivní obchodní politiky přispívají k posílení hospodářského postavení žen a rovnosti žen a mužů v souladu s cílem udržitelného rozvoje č. 5 Agendy 2030 a cíli společného prohlášení o obchodu a posílení hospodářského postavení žen při příležitosti ministerské konference WTO v Buenos Aires v prosinci 2017. Strany uznávají významný přínos žen k hospodářskému růstu prostřednictvím jejich účasti na hospodářské činnosti, včetně mezinárodního obchodu. Strany se zavazují uplatňovat ustanovení této dohody způsobem, který podporuje a posiluje rovnost žen a mužů.
2. Strany usilují o posílení svých obchodních vztahů a spolupráce způsobem, který účinně zajistí rovné příležitosti a rovné zacházení pro ženy a muže, aby mohli využívat ustanovení této dohody, a to i v otázkách zaměstnání a povolání, v souladu se svými mezinárodními závazky.
3. Každá strana účinně plní své závazky vyplývající z mezinárodních dohod, jichž je smluvní stranou a které se zabývají rovností žen a mužů a právy žen, včetně Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, přijaté Valným shromážděním OSN dne 18. prosince 1979, zejména s ohledem na její ustanovení týkající se odstranění diskriminace žen v hospodářském životě a v oblasti zaměstnání. V tomto ohledu strany znovu opakují své závazky podle článku 3 této přílohy, včetně závazků týkajících se účinného provádění úmluv MOP týkajících se rovnosti žen a mužů a odstranění diskriminace v zaměstnání a povolání.

4. Každá strana usiluje o zajištění toho, aby její příslušné právní předpisy a politiky stanovily a prosazovaly rovná práva, rovné zacházení a rovné příležitosti pro muže a ženy. Každá strana usiluje o zlepšení těchto právních předpisů a politik, aniž je dotčeno právo každé strany stanovit vlastní rozsah a úroveň ochrany rovných příležitostí žen a mužů. Tyto právní předpisy a politiky musí být v souladu se závazky každé strany dodržovat mezinárodně uznávané normy a dohody uvedené v tomto článku.

5. Strany znovu opakují své závazky podle článku 2 této přílohy v souvislosti se svými právními předpisy zaměřenými na zajištění rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí pro ženy a muže.

6. Strany spolupracují v příslušných případech v rámci dvoustranných nebo jiných relevantních fór s cílem posílit spolupráci v obchodních aspektech politik a opatření v oblasti rovnosti žen a mužů, včetně činností zaměřených na zlepšení kapacit a podmínek pro ženy, např. pracovnice, obchodnice a podnikatelky, aby měly přístup k příležitostem vytvořeným touto dohodou a mohly jich využívat. Tato spolupráce může mimo jiné zahrnovat výměnu informací a osvědčených postupů týkajících se shromažďování údajů rozčleněných podle pohlaví a genderové analýzy obchodních politik.

7. Strany se dohodly, že je důležité sledovat a posuzovat v souladu se svými vnitrostátními postupy dopad provádění této dohody na rovnost žen a mužů a rovné příležitosti nabízené ženám v oblasti obchodu.

ČLÁNEK 5

Mnohostranná správa a dohody v oblasti životního prostředí

1. Strany uznávají význam mezinárodní správy záležitostí týkajících se životního prostředí, zejména úlohu Environmentálního shromáždění OSN (UNEA) a Programu OSN pro životní prostředí (UNEP), jakož i mnohostranných environmentálních dohod v reakci mezinárodního společenství na globální nebo regionální výzvy v oblasti životního prostředí, a zdůrazňují potřebu posílit vzájemnou podporu mezi obchodními a environmentálními politikami, pravidly a opatřeními.
2. S ohledem na odstavec 1 každá ze stran účinně provádí mnohostranné environmentální dohody, protokoly a změny, které ratifikovala.
3. Strany si pravidelně vyměňují informace o své situaci, pokud jde o ratifikace mnohostranných environmentálních dohod, včetně jejich protokolů a změn.
4. Strany potvrzují, že každá ze stran má právo přijmout nebo zachovat opatření na podporu cílů mnohostranných environmentálních dohod, jichž je smluvní stranou. Strany připomínají, že opatření přijatá nebo vynucovaná k provádění těchto mnohostranných environmentálních dohod mohou být odůvodněna podle části VIII této dohody.
5. Strany spolupracují na posílení své spolupráce na obchodních aspektech politik a opatření v oblasti životního prostředí, podle potřeby na dvoustranné, regionální a mezinárodní úrovni, včetně politického fóra OSN na vysoké úrovni o udržitelném rozvoji, UNEP, UNEA, mnohostranných environmentálních dohod a WTO. Tato spolupráce může mimo jiné zahrnovat:

- a) politiky a opatření podporující vzájemnou podporu obchodu a životního prostředí, včetně:
- sdílení informací o politikách a postupech a podpory iniciativ, které podněcují přechod na oběhové hospodářství,
 - podpory iniciativ týkajících se udržitelné výroby a spotřeby, zeleného růstu a snižování znečištění,
 - výměny informací o politikách a postupech a prosazování společných postojů v rámci mnohostranných environmentálních dohod;
- b) iniciativy na podporu obchodu a investic v oblasti environmentálního zboží a služeb, mimo jiné řešením souvisejících celních a necelních překážek;
- c) dopad právních předpisů a norem v oblasti životního prostředí na obchod a investice, nebo dopad obchodních a investičních právních předpisů na životní prostředí;
- d) další obchodní aspekty mnohostranných environmentálních dohod, včetně jejich protokolů, změn a provádění.

6. Strany podle potřeby náležitě zváží názory nebo příspěvky příslušné veřejnosti a zúčastněných stran pro vymezení a provádění svých činností v oblasti spolupráce a mohou tyto zúčastněné strany do těchto činností případně dále zapojit.

ČLÁNEK 6

Obchod a změna klimatu

1. Strany uznávají význam přijetí naléhavých opatření v boji proti změně klimatu a jejím dopadům a úlohu obchodu při sledování tohoto cíle v souladu s Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu, uzavřenou v New Yorku dne 9. května 1992 (UNFCCC), Pařížskou dohodou v rámci UNFCCC uzavřenou v Paříži dne 12. prosince 2015 a s dalšími mnohostrannými environmentálními dohodami a mnohostrannými nástroji v oblasti změny klimatu.
2. S ohledem na odstavec 1 každá strana účinně provádí UNFCCC a Pařížskou dohodu.
3. Závazek účinně provádět Pařížskou dohodu podle odstavce 2 zahrnuje povinnost zdržet se jakéhokoli jednání nebo opomenutí, které podstatně maří předmět a účel Pařížské dohody.
4. Strana může přijmout vhodná opatření týkající se této dohody v případě porušení povinnosti podle odstavce 3. V souladu s postupem stanoveným v článku 96 dohody z Cotonou nebo v odpovídajících ustanoveních její nástupnické dohody, jak je stanoveno v čl. 136 odst. 3 této dohody, se přijmou vhodná opatření.

5. S ohledem na odstavec 1 každá ze stran:

- a) prosazuje vzájemnou podporu politik a opatření v oblasti obchodu a klimatu, čímž přispívá k přechodu na *hospodářství s nízkými emisemi skleníkových plynů*, oběhovému hospodářství účinně využívajícímu zdroje a k rozvoji odolnému vůči změně klimatu;
- b) usnadní odstraňování překážek obchodu a investice do zboží a služeb, které mají zvláštní význam pro zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, jako jsou obnovitelné zdroje energie a energeticky účinné výrobky a služby.

6. Strany spolupracují na posílení spolupráce v obchodních aspektech politik a opatření v oblasti změny klimatu, podle potřeby na dvoustranné, regionální a mezinárodní úrovni, mimo jiné v rámci úmluvy UNFCCC, Pařížské dohody, Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, podepsaného 16. září 1987 v Montrealu (Montrealský protokol), WTO a Mezinárodní námořní organizace (IMO). Tato spolupráce může mimo jiné zahrnovat:

- a) politický dialog a spolupráci týkající se provádění Pařížské dohody, například pokud jde o prostředky na podporu odolnosti vůči změně klimatu, energie z obnovitelných zdrojů, nízkouhlíkových technologií, energetické účinnosti, přípravy a přijetí opatření pro stanovení cen uhlíku, včetně systémů obchodování s emisemi, udržitelné dopravy, rozvoje udržitelné infrastruktury odolné vůči změně klimatu a monitorování emisí;
- b) podporu vypracování a přijetí ambiciózních a účinných opatření IMO ke snížení emisí skleníkových plynů, která mají být prováděna plavidly zapojenými do mezinárodního obchodu;

- c) podporu ambiciózního postupného ukončení používání látek poškozujících ozonovou vrstvu a postupného ukončování používání částečně fluorovaných uhlovodíků podle Montrealského protokolu prostřednictvím opatření na kontrolu jejich výroby, spotřeby a obchodu, zavedení ekologických alternativ k látkám poškozujícím ozonovou vrstvu a částečně fluorovaným uhlovodíkům; aktualizaci bezpečnostních a dalších příslušných norem, jakož i boj proti nezákonnému obchodu s látkami, na něž se vztahuje Montrealský protokol.

ČLÁNEK 7

Obchod a biologická rozmanitost

1. Strany uznávají význam zachování a udržitelného využívání biologické rozmanitosti a úlohu obchodu při plnění těchto cílů v souladu s příslušnými mnohostrannými environmentálními dohodami, jichž jsou stranami, včetně Úmluvy o biologické rozmanitosti, uzavřené dne 5. června 1992 v Riu de Janeiru, a jejích protokolů, Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, uzavřené ve Washingtonu D.C. dne 3. března 1973 (CITES), a rozhodnutí přijatých na jejím základě.
2. S ohledem na odstavec 1 každá ze stran:
 - a) provádí účinná opatření k potírání nezákonného obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, případně i s ohledem na třetí země;

- b) podporuje dlouhodobé zachování a udržitelné využívání druhů uvedených na seznamu CITES a zařazení živočišných a rostlinných druhů do příloh úmluvy CITES, pokud je stav těchto druhů z hlediska ochrany považován za ohrožený z důvodu mezinárodního obchodu, a provádí pravidelné přezkumy, které mohou vést k doporučení změnit přílohy úmluvy CITES s cílem zajistit, aby náležitě odražely potřeby ochrany druhů ohrožených mezinárodním obchodem;
- c) podporuje obchod s produkty pocházejícími z udržitelného využívání biologických zdrojů, a přispívá tak k zachování biologické rozmanitosti;
- d) podporuje spravedlivé a rovnocenné sdílení přínosů plynoucích z využívání genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji v souladu s Nagojským protokolem k Úmluvě o biologické rozmanitosti uzavřeným v Nagoji dne 29. října 2010 (Nagojský protokol);
- e) přijímá opatření k zachování biologické rozmanitosti, pokud je vystavena tlakům spojeným s obchodem a investicemi, zejména proti šíření zoonóz a invazních nepůvodních druhů.

3. Strany spolupracují na posílení spolupráce v obchodních aspektech politik a opatření v oblasti biologické rozmanitosti, podle potřeby na dvoustranné, regionální a mezinárodní úrovni, včetně Úmluvy o biologické rozmanitosti a úmluvy CITES. Tato spolupráce může mimo jiné zahrnovat:

- a) iniciativy a osvědčené postupy týkající se obchodu s produkty a službami pocházejícími z udržitelného využívání biologických zdrojů s cílem zachovat biologickou rozmanitost;

- b) odpovědný obchod, zachování a udržitelné využívání biologické rozmanitosti, včetně rozvoje a uplatňování metod účtování přírodního kapitálu a ekosystémů, oceňování ekosystémů a jejich služeb a souvisejících ekonomických nástrojů a začleňování biologické rozmanitosti do obchodu a obchodních a obchodních procesů;
- c) boj proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy, mimo jiné prostřednictvím iniciativ ke snížení poptávky po nezákonných produktech z volně žijících a planě rostoucích druhů a iniciativ na posílení sdílení informací a spolupráce, prosazování práva, dobrovolného přenosu technologií, výměnných programů a budování kapacit;
- d) přístup ke genetickým zdrojům, jakož i spravedlivé a rovnocenné sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání v souladu s Nagojským protokolem.

ČLÁNEK 8

Obchod a lesy

1. Strany uznávají význam ochrany a udržitelného obhospodařování lesů pro zajišťování environmentálních funkcí a hospodářských a sociálních příležitostí pro současné i budoucí generace a úlohu obchodu při plnění tohoto cíle.
2. S ohledem na odstavec 1 každá ze stran:
 - a) provádí opatření k potírání nezákonné těžby dřeva a s ní souvisejícího obchodu, případně i s ohledem na třetí země, a podporuje obchod s legálně vytěženými lesními produkty;

- b) podporuje zachování a udržitelné obhospodařování lesů a obchod se dřevem a dřevařskými výrobky získanými v souladu s právními předpisy země těžby a z udržitelně obhospodařovaných lesů a jejich spotřebu;
- c) vyměňuje si s druhou stranou informace o obchodních iniciativách týkajících se udržitelného obhospodařování lesů, ochrany lesů, správy lesů, iniciativách zaměřených na boj proti nezákonné těžbě dřeva a dalších příslušných politikách společného zájmu a spolupracuje s cílem maximalizovat dopad a vzájemnou podporu svých politik společného zájmu.

3. Strany uznávají, že odlesňování je hlavní hnací silou globálního oteplování a úbytku biologické rozmanitosti, a vyměňují si znalosti a zkušenosti o způsobech, jak podpořit spotřebu produktů z dodavatelských řetězců nezpůsobujících odlesňování a obchod s nimi, aby se minimalizovalo riziko, že zboží spojené s odlesňováním nebo znehodnocováním lesů bude uváděno na jejich trhy.

4. Strany spolupracují na posílení své spolupráce v obchodních aspektech udržitelného obhospodařování lesů, při zlepšení ochrany lesů, minimalizaci všech forem odlesňování a znehodnocování lesů, zlepšení sledovatelnosti a dodavatelského řetězce lesních produktů, podpoře iniciativ na posílení sdílení informací, boji proti nezákonné těžbě dřeva a posílení úlohy lesů při zmírňování změny klimatu, v boji proti úbytku biologické rozmanitosti a v oběhovém hospodářství a biohospodářství, podle potřeby na dvoustranné, regionální a mezinárodní úrovni.

ČLÁNEK 9

Obchod a udržitelné řízení mořských biologických zdrojů a akvakultury

1. Strany uznávají význam zachování a udržitelného řízení biologických mořských zdrojů a mořských ekosystémů, jakož i význam podpory odpovědné a udržitelné akvakultury, a úlohu obchodu při sledování těchto cílů.
2. Strany uznávají, že nezákonný, nehlášený a neregulovaný rybolov ohrožuje udržitelné zachování a řízení rybích populací a má negativní dopad na živobytí rybářských komunit a těch, kteří obchodují s rybami a produkty rybolovu. To potvrzuje potřebu opatření k boji proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu a jeho ukončení a k řešení problémů spojených s nadměrným rybolovem a neudržitelným využíváním rybolovných zdrojů.
3. S ohledem na odstavce 1 a 2 každá ze stran:
 - a) provádí dlouhodobá opatření na zachování a řízení a udržitelné využívání živých mořských zdrojů, jak jsou definovány v Dohodě OSN o provedení ustanovení Úmluvy OSN o mořském právu ze dne 10. prosince 1982 o zachování a řízení tažných populací ryb a vysoce stěhovavých rybích populací, přijaté v New Yorku dne 4. srpna 1995, Dohodě Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) k podpoře dodržování mezinárodních opatření na zachování a řízení rybářskými plavidly na volném moři, přijaté v Římě dne 24. listopadu 1993, a Dohodě FAO o opatřeních přístavních států k předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu, uzavřené v Římě dne 22. listopadu 2009;

- b) jedná v souladu se zásadami úmluvy UNCLOS, dohody o populacích ryb, dohody o dodržování mezinárodních opatření, kodexu chování FAO pro odpovědný rybolov, který byl přijat rezolucí 4/95 ze dne 31. října 1995, a dohody PSMA, a případně se účastní iniciativy FAO týkající se celosvětové evidence rybářských plavidel, plavidel s chladičím zařízením a zásobovacích plavidel;
- c) aktivně se podílí na práci regionálních organizací pro řízení rybolovu, jichž je členem, pozorovatelem nebo spolupracující nesmluvní stranou, s cílem dosáhnout řádné správy rybolovu a udržitelného rybolovu, například podporou vědeckého výzkumu a přijímáním opatření pro zachování a řízení zdrojů na základě nejlepších dostupných vědeckých poznatků, posílením mechanismů dodržování předpisů, prováděním pravidelných přezkumů výkonnosti a přijetím účinné kontroly, sledování a prosazování řízení opatření pro řízení zdrojů přijatých regionálními organizacemi pro řízení rybolovu a případně přijetím a prováděním systémů dokumentace úlovků nebo osvědčení a opatření přístavních států;
- d) provádí účinná opatření pro boj proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu, včetně opatření k vyloučení produktů nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu z obchodních toků, a spolupracuje při usnadňování výměny informací s cílem zajistit posílení sledovatelnosti;
- e) podporuje rozvoj udržitelné a odpovědné akvakultury s ohledem na hospodářské, sociální a environmentální aspekty mimo jiné s ohledem na provádění cílů a zásad obsažených v kodexu chování FAO pro odpovědný rybolov;

- f) podporuje dlouhodobé zachování a udržitelné využívání druhů uvedených na seznamu CITES a zahrnutí vodních živočišných a rostlinných druhů do příloh úmluvy CITES, pokud je stav těchto druhů z hlediska ochrany považován za ohrožený v důsledku mezinárodního obchodu;
- g) dodržuje Úmluvu o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů uzavřenou v Bonnu dne 23. června 1979 (Bonnská úmluva) a nástroje v rámci této úmluvy pro udržitelnou ochranu stěhovavých druhů, řízení vedlejších úlovků a údaje o vykládce.

4. Strany spolupracují na posílení své spolupráce na obchodních aspektech politik a opatření v oblasti rybolovu a akvakultury a z nich plynoucích vzájemných přínosů, podle potřeby na dvoustranné, regionální a mezinárodní úrovni, včetně WTO, regionálních organizací pro řízení rybolovu, FAO a dalších mnohostranných nástrojů v této oblasti, s cílem podporovat udržitelné postupy v odvětví rybolovu a akvakultury a obchod s rybími produkty a mořskými plody z udržitelně řízeného rybolovu a akvakultury. Strany úzce spolupracují a urychlují své úsilí o dosažení cíle udržitelného rozvoje OSN č. 14 (život pod vodou), jehož cílem je chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím prevence a významného snížení znečištění moří všeho druhu, zejména z činností na pevnině, včetně znečištění moří odpadky a živinami, a začleněním ochrany mořských ekosystémů do politik udržitelné modré ekonomiky.

ČLÁNEK 10

Obchod a investice podporující udržitelný rozvoj

1. Strany uznávají, že obchod a investice do zboží a služeb, které souvisejí s ochranou životního prostředí nebo přispívají ke zlepšení sociálních podmínek, a že podpora využívání režimů udržitelnosti nebo jiných dobrovolných iniciativ může smysluplně přispět k udržitelnému rozvoji.
2. Za tímto účelem strany podle článků 10 a 11 této dohody odstranily cla na environmentální zboží pocházející z druhé strany.
3. Strany se dále zavázaly dokončit jednání o environmentálních službách a výrobních činnostech podle článku 3 této dohody.
4. S ohledem na odstavec 1 každá strana podporuje a usnadňuje obchod a investice do:
 - a) environmentálního zboží a služeb;
 - b) zboží, které přispívá ke zlepšení sociálních podmínek, a
 - c) zboží podléhajícího transparentním, věcným a nezavádějícím koncepcím záruk udržitelnosti, jako jsou systémy spravedlivého a etického obchodu a ekoznačky.

5. Podpora a usnadnění obchodu a investic podle odstavce 4 může zahrnovat:
- a) osvětové akce a informační a vzdělávací kampaně pro veřejnost;
 - b) přijetí politických rámců, jež povedou k využívání nejlepších dostupných technologií;
 - c) podporu přejímání transparentních, věcných a nezavádějících režimů udržitelnosti, především ze strany malých a středních podniků;
 - d) řešení souvisejících necelních překážek a
 - e) odkaz na příslušné mezinárodní normy, jako jsou úmluvy a pokyny MOP nebo mnohostranné environmentální dohody, které příslušné orgány pravidelně aktualizují.
6. Strany společně usilují o posílení vzájemné spolupráce v obchodních aspektech u záležitostí, na něž se vztahuje tento článek, na dvoustranné, regionální a mezinárodní úrovni a případně v rámci mezinárodních fór, a to i výměnou informací a osvědčených postupů a informačními kampaněmi.

ČLÁNEK 11

Obchod a odpovědné chování podniků a řízení dodavatelského řetězce

1. Strany uznávají význam odpovědného chování podniků a postupů sociální odpovědnosti podniků, včetně odpovědného řízení dodavatelského řetězce, a úlohu obchodu při sledování tohoto cíle.
2. S ohledem na odstavec 1 každá ze stran:
 - a) prosazuje odpovědné chování podniků a sociální odpovědnost podniků, včetně odpovědného řízení dodavatelských řetězců, mimo jiné poskytováním podpůrných politických rámců, které podniky motivují k zavádění příslušných postupů;
 - b) podporuje dodržování, provádění, sledování a šíření příslušných mezinárodních nástrojů, jako jsou pokyny Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) pro nadnárodní společnosti, Tripartitní deklarace MOP o principech týkajících se nadnárodních společností a sociální politiky, přijatá v Ženevě v listopadu 1977, iniciativa OSN Global Compact a obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv, schválené Radou pro lidská práva rezolucí č. 17/4 ze dne 16. června 2011.

3. Strany uznávají užitečnost mezinárodních odvětvových pokynů v oblasti sociální odpovědnosti podniků / odpovědného chování podniků a podporují v tomto ohledu společnou práci. Pokud jde o příslušné mezinárodně uznávané pokyny OECD pro náležitou péči v zodpovědných dodavatelských řetězcích nerostných surovin z oblastí postížených konflikty a vysoce rizikových oblastí a jejich dodatky, strany rovněž provedou opatření na podporu přijetí těchto pokynů. Jako členové Výboru FAO pro celosvětové zajišťování potravin strany rovněž podporují povědomí o zásadách odpovědného investování do zemědělských a potravinových systémů a dobrovolných pokynech pro odpovědnou správu půdy, lesů a rybolovu v souvislosti se zajišťováním potravin v jednotlivých zemích.

4. Strany společně usilují o posílení vzájemné spolupráce v obchodních aspektech u záležitostí, na něž se vztahuje tento článek, na dvoustranné a regionální úrovni a případně v rámci mezinárodních fór, a to i výměnou informací a osvědčených postupů a informačními kampaněmi.

ČLÁNEK 12

Vědecké a technické informace

1. Při stanovení nebo provádění opatření zaměřených na ochranu životního prostředí nebo pracovních podmínek, které mohou mít vliv na obchod nebo investice, strany zohlední dostupné vědecké a technické informace a příslušné mezinárodní normy, pokyny či doporučení.

2. Neexistuje-li úplná vědecká jistota a hrozí-li vážné nebo nevratné poškození životního prostředí nebo bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, může strana přijmout opatření na ochranu proti těmto škodám v souladu se zásadou předběžné opatrnosti.

ČLÁNEK 13

Transparentnost

1. S cílem zajistit informovanost a poskytnout zúčastněným osobám a zúčastněným stranám přiměřené příležitosti k předkládání názorů každá strana vypracuje, přijme a transparentním způsobem provede:

- a) opatření zaměřená na ochranu životního prostředí nebo pracovních podmínek, která mohou ovlivnit obchod nebo investice, nebo
- b) obchodní nebo investiční opatření, která mohou ovlivnit ochranu životního prostředí nebo pracovních podmínek.

2. Každá strana věnuje náležitou pozornost sdělením a stanoviskům veřejnosti k záležitostem souvisejícím s touto přílohou. O těchto sděleních a stanoviscích může případně informovat domácí poradní skupiny zřízené podle článku 15 této přílohy, jakož i kontaktní místo druhé strany zřízené v souladu s čl. 14 odst. 5.

ČLÁNEK 14

Zvláštní výbor pro obchod a udržitelný rozvoj a kontaktní místa

1. Strany zřizují Zvláštní výbor pro obchod a udržitelný rozvoj, který se řídí částí VI této dohody a který:

- a) se schází jednou ročně nebo bez zbytečného odkladu na žádost kterékoli ze stran;

- b) má za spolupředsedy zástupce stran na příslušné úrovni a
- c) podává zprávy Radě EPA.

2. Zvláštní výbor pro obchod a udržitelný rozvoj:

- a) usnadňuje, sleduje a přezkoumává provádění této přílohy;
- b) plní úkoly uvedené v článku 18 této přílohy;
- c) přispívá k práci Výboru vyšších úředníků v otázkách, na něž se vztahuje tato příloha, a to i pokud jde o témata k diskusi s Poradním výborem EPA uvedeným v článku 108 této dohody;
- d) zvažuje jakékoli jiné záležitosti související s touto přílohou, na nichž se strany dohodnou.

3. Zvláštní výbor pro obchod a udržitelný rozvoj si smí stanovit svůj vlastní jednací řád, a pokud tak neučiní, použije se obdobně jednací řád Výboru vyšších úředníků.

4. Výbor pro obchod a udržitelný rozvoj zveřejní po každém svém zasedání zprávu.

5. Každá strana při vstupu této dohody v platnost určí v rámci své správy kontaktní místo pro snazší komunikaci a koordinaci mezi stranami v jakékoli záležitosti týkající se této přílohy. Každá strana oznámí druhé straně kontaktní údaje svého kontaktního místa. Strany se neprodleně vzájemně uvědomí o jakékoli změně těchto kontaktních údajů.

ČLÁNEK 15

Domácí poradní skupiny

1. Každá strana vytvoří novou nebo určí stávající domácí poradní skupinu do jednoho roku ode dne vstupu této dohody v platnost. Domácí poradní skupina poskytuje dotčené straně poradenství v otázkách, na něž se vztahuje tato dohoda. Bude zahrnovat vyvážené zastoupení nezávislých organizací občanské společnosti, včetně nevládních organizací, organizací podniků a zaměstnavatelů, jakož i odborů, které působí v oblasti hospodářství, udržitelného rozvoje, sociálních věcí, lidských práv, životního prostředí a dalších záležitostí. Domácí poradní skupina může být svolána v různých složeních, aby projednala provádění různých částí a ustanovení této dohody.
2. Každá strana se schází se svou domácí poradní skupinou nejméně jednou ročně. Každá strana zváží názory nebo doporučení předložená domácí poradní skupinou k provádění této dohody.
3. Za účelem zvýšení povědomí veřejnosti o domácích poradních skupinách zveřejní každá strana seznam organizací účastnících se její domácí poradní skupiny a také kontaktní místo této skupiny.
4. Strany podporují interakci mezi svými domácími poradními skupinami, včetně jejich účasti v Poradním výboru EPA zřízeném podle článku 108 této dohody.

ČLÁNEK 16

Předcházení sporům a jejich řešení

1. Strany vynaloží veškeré úsilí, aby prostřednictvím dialogu, konzultací, výměny informací a spolupráce vyřešily veškeré neshody ohledně uplatňování této přílohy.
2. V případě neshod mezi stranami ohledně uplatňování této přílohy použijí strany výhradně postupy pro řešení sporů podle článků 17 a 18 této přílohy.

ČLÁNEK 17

Konzultace a mediace

1. Není-li v tomto článku stanoveno jinak, použijí se články 110 a 111 této dohody.
2. Konzultace se uskuteční do dvaceti (20) dnů ode dne obdržení žádosti stranou, proti níž byla stížnost podána, a považují se za ukončené do devadesáti (90) dnů od uvedeného dne obdržení, pokud se strany nedohodnou na pokračování v konzultacích.

3. Pokud konzultace souvisejí s ustanoveními, která se týkají mnohostranných dohod nebo nástrojů uvedených v této příloze, vezmou strany v úvahu informace od Mezinárodní organizace práce (MOP) nebo od příslušných organizací či subjektů zřízených na základě mnohostranných environmentálních dohod s cílem podpořit soudržnost mezi prací stran a činností těchto organizací nebo subjektů. V případě potřeby si strany vyžádají poradenství od těchto organizací nebo subjektů nebo od jakéhokoli jiného odborníka či subjektu, který považují za vhodný. Každá strana si může případně také vyžádat stanoviska domácích poradních skupin zřízených podle článku 15 této přílohy nebo jakékoli jiné odborné poradenství.

4. Veškerá usnesení stran se zpřístupní veřejnosti.

ČLÁNEK 18

Řešení sporů

1. Není-li v tomto článku stanoveno jinak, použijí se články 112 až 115, čl. 116 odst. 1, 3, 4 a 5, články 119 až 124, čl. 125 odst. 2 a 3 a články 126 a 127 této dohody.

2. Výbor pro obchod a udržitelný rozvoj zřízený podle článku 14 této přílohy nejpozději do šesti (6) měsíců od vstupu této dohody v platnost sestaví seznam nejméně patnácti (15) osob, které jsou ochotny a schopny zastávat funkci rozhodců ve sporech podle této přílohy. Tento seznam obsahuje tři dílčí seznamy: jeden dílčí seznam osob, které mohou zastávat funkci rozhodců, pro každou stranu a jeden dílčí seznam osob, které nejsou státními příslušníky ani jedné strany a které mohou zastávat funkci předsedy rozhodčího tribunálu. Každý dílčí seznam zahrnuje přinejmenším pět (5) jmen. Výbor pro obchod a udržitelný rozvoj zajistí udržování seznamu na uvedené úrovni v souladu s jednacím řádem.

3. Rozhodci musí mít odborné znalosti nebo zkušenosti v oblasti pracovního nebo environmentálního práva, otázek, kterými se zabývá tato příloha, nebo v oblasti řešení sporů vzniklých v rámci mezinárodních dohod. Musí být nezávislí a zastávat tuto funkci jako soukromé osoby, nesmějí jednat podle pokynů žádné organizace nebo vlády ani být spojeni s vládou žádné ze stran a musí jednat ve shodě s kodexem chování obsaženým v příloze jednacího řádu, který Rada EPA přijme podle čl. 125 odst. 4 do šesti (6) měsíců od vstupu této dohody v platnost.
4. Je-li rozhodčí tribunál složen v souladu s postupem stanoveným v článku 113 této dohody, vyberou se rozhodci z příslušných osob uvedených na dílčích seznamech podle odstavce 2.
5. Pokud jde o záležitosti týkající se dodržování mnohostranných dohod a nástrojů uvedených v této příloze, měly by informace nebo odborné stanovisko vyžádané rozhodčím tribunálem podle článku 121 zahrnovat informace a poradenství od MOP nebo příslušných subjektů či organizací zřízených podle mnohostranných environmentálních dohod.
6. Strana, proti níž je podána stížnost, nejpozději do 21 dnů od doručení rozhodnutí rozhodčího tribunálu informuje svou domácí poradní skupinu zřízenou podle článku 15 této přílohy o opatřeních k zajištění souladu, která přijala nebo hodlá přijmout podle čl. 115 odst. 4 této dohody.
7. Výbor pro obchod a udržitelný rozvoj sleduje provádění opatření k zajištění souladu. Domácí poradní skupiny mohou v tomto ohledu Výboru pro obchod a udržitelný rozvoj předkládat připomínky.